

Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold: **Vårt ansvar**

SpareBank 1 SR-Bank konsernets redegjørelse
om aktsomhetsvurderinger i tråd med
Lov om virksomheters åpenhet og arbeid
med grunnleggende menneskerettigheter
og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven).

Sammendrag

Næringslivets ansvar

Næringslivet bidrar positivt til samfunnet gjennom å skape jobber, innovasjon og utvikling. Samtidig er det kjent at vi har store utfordringer med brudd på menneskeverd i globale verdikjeder, for eksempel gjennom tvangsarbeid og farlige arbeidsforhold. Alle bedrifter har derfor et ansvar for at menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold respekteres i egne aktiviteter og i verdikjeden. Dette er slått fast i FNs retningsgivende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv fra 2011. Fra 2022 er næringslivets ansvar for menneskerettighetene også et lovkrav for mange norske virksomheter.

Åpenhetslovens krav

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven) pålegger større norske bedrifter i alle bransjer plikt til å *gjennomføre aktsomhetsvurderinger* for egen virksomhet og leverandørkjede for å avdekke og håndtere risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, *redegjøre årlig* om aktsomhetsvurderingene og *svare på informasjonskrav* om menneskerettighetsrisiko.

Redegjørelsen for 2022 for konsernet SpareBank 1 SR-Bank dekker både morselskapet SpareBank 1 SR-Bank og de heleide datterselskapene, inkludert EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS og SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner AS som selv er omfattet av åpenhetsloven.

Respekt for menneskerettigheter integrert i strategi og retningslinjer

SpareBank 1 SR-Bank har forpliktet seg til å respektere grunnleggende menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Forpliktelsen er forankret i den overordnede strategien for bærekraft, der den sosiale dimensjonen er en grunnplanke sammen med innsatsen for klima og grønn omstilling.

For å oppfylle bedriftens ansvar for å respektere menneskerettigheter krever UNGP og OECD-retningslinjene at det gjennomføres risikobaserte aktsomhetsvurderinger («human rights due diligence»). Dette innebærer en prosess for å forankre ansvarlighet i retningslinjer, kartlegge og vurdere risiko for mennesker i egen virksomhet og verdikjede, gjennomføre rutiner og tiltak for å håndtere negativ påvirkning, følge med på tiltakene, kommunisere eksternt om risikohåndteringen, og sørge for gjenoppretting hvis virksomheten har forårsaket eller bidratt til faktiske brudd.

UNGPs og OECDs standard for aktsomhetsvurderinger er integrert i SpareBank 1 SR-Banks ulike retningslinjer relatert til bærekraft,¹ som konsernet har utviklet over en lengre periode.

Aktsomhetsvurderingene i SpareBank 1 SR-Bank

Det meste av både vår egen aktivitet og våre bedriftskunders virksomhet er konsentrert i Norge. Risikoen her for å bli involvert i brudd på standarder for menneskerettigheter og anstendig arbeid er generelt lav, men det betyr ikke at temaet er uvesentlig. Kobling til slike brudd og alvorlig risiko kan oppstå både hjemme og i leverandørkjedene til bedriftene. Respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold står sentralt på en rekke områder gjennom konsernets roller som:

¹ Se sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft.html

- **Arbeidsgiver**, som omfatter arbeid med likestilling, anti-diskriminering, inkludering og mangfold, arbeidsmiljø, ansattssamarbeid, ansattes personvern og varslingsmuligheter.
- **Långiver for næringslivet**, der det gjennomføres grundig «due diligence» av bedriftskunder som del av antihvitvask og kredittprosess. Dette omfatter vurderinger av risiko for økonomisk kriminalitet og sosial dumping. I tillegg gjennomføres utvidede ESG-vurderinger («environmental, social, governance») for engasjementer over 10 millioner kroner. Vi har for eksempel også egne krav for rederier med hensyn til ansvarlig resirkulering av skip, en aktivitet forbundet med høy risiko for brudd på anstendige arbeidsforhold globalt.
- **Finansiell tjenesteyter for privatmarked**, der vi er opptatt av å unngå utilsiktede negative konsekvenser for eksempel med hensyn til personvern, likestilling og diskriminering.
- **Formidler av fondsprodukter**, der vi setter forventninger til forvalterne av fondene vi tilbyr om at de følger prinsipper for ansvarlige investeringer og internasjonale standarder for menneskerettigheter.
- **Innkjøper**, der aktsomhetsvurderinger for leverandørkjeden er en viktig satsning i SpareBank 1-alliansens samarbeid om bærekraftige innkjøp. En stor del av våre innkjøp håndteres gjennom fellesavtaler i regi av SpareBank 1 Utvikling, som i 2021-22 fulgte opp leverandører med høy risiko for brudd på internasjonale standarder i leverandørkjeden.

De kontinuerlige aktsomhetsvurderingene sørger for at vi er oppmerksomme på disse risikoområdene. Aktsomhetsvurderingene våre peker også på nye utfordringer for finanssektoren:

- Risiko for utilsiktet diskriminering gjennom digitale løsninger og kunstig intelligens (AI).
- Risiko for alvorlige menneskerettighetsbrudd i verdikjedene til grønn energi, både i produsentledd (f.eks. produksjon av solceller) og råvareleddet (utvinning av mineraler).
- Rettferdig omstilling («just transition») i det grønne skiftet, som tar hensyn til negative konsekvenser for arbeidstakere og lokalsamfunn berørt av utbygging av fornybar energi.
- Sammenhengen mellom menneskeskapte klimaendringer og negativ påvirkning på individer som rammes hardest av klimaendringer i dag og til fremtidige generasjoner.

Åpenhet og samarbeid

Åpenhet og transparens er avgjørende for å lykkes med bærekraftig omstilling generelt. Via våre nettsider kan alle som har spørsmål om vårt arbeid med menneskerettigheter ta kontakt.²

For veien videre vil vi blant annet vektlegge:

- Opplæring for å styrke videre arbeid med aktsomhetsvurderinger.
- Søkelys på respekt for menneskerettigheter i det grønne skiftet.
- Aktsomhetsvurderinger som del av SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartners ESG-rådgivning.
- Samarbeid med SpareBank 1-alliansen om bærekraftige leverandørkjeder og videreutvikling av ESG-vurderinger i kredittsammenheng.
- Dialog med både næringsliv og andre samfunnsaktører om løsninger og dilemmaer for aktsomhetsvurderinger, for eksempel gjennom vår deltakelse i initiativet FUTURE-PROOF i regi av Raftostiftelsen og Bergen Næringsråd.

I tiden fremover forventer vi at arbeidet med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i verdikjeden vil bli stadig viktigere hos våre interessenter og samarbeidspartnere.

Arbeidet med åpenhetsloven og de internasjonale standardene den bygger på må stå sentralt i den felles innsatsen som kreves. SpareBank 1 SR-Bank konsernet vil ta sin del av ansvaret.

² Se sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft/Aapenhetsloven.html.

Sammendrag	2
Styrets forord	5
Konsernsjefens forord	6
1. Introduksjon	
1.1 Kravene i åpenhetsloven	8
1.2 Standardene loven bygger på	8
1.3 Om SpareBank 1 SR-Bank	9
1.4 Om denne rapporten	9
1.5 Aktsomhetsvurderinger for et finanskonsern	10
2. Vår tilnærming til grunnleggende menneskerettigheter	
2.1 Overordnet ambisjon for bærekraftsarbeidet	11
2.2 Åpenhet som bærebjelke og muliggjør	11
2.3 Vår forpliktelse om å respektere menneskerettigheter	11
2.4 Våre retningslinjer	12
2.5 Organisering og ansvar	12
3. Aktsomhetsvurderinger	
3.1 Hva ansvar for å respektere menneskerettigheter innebærer	13
3.2 Aktsomhetsmodellen	13
3.3 Aktsomhetsvurderinger i praksis for SpareBank 1 SR-Bank	13
3.4 Egen virksomhet: Prioriterte områder	14
3.5 Vår verdikjede: Prioriterte områder	15
4. Risikovurdering og våre mest fremtredende risikoområder	
4.1 Hvordan risikoområder har blitt identifisert	17
4.2 Overordnet risikovurdering og funn fra aktsomhetsvurderingene	17
5. Håndtering av negativ påvirkning	
5.1 Gjenoppretting som sentralt prinsipp	21
5.2 Våre mekanismer for bekymringsverdige forhold	21
5.3 Håndtering av informasjon om bedriftskunders ansvarlighet	21
5.4 Leverandøroppfølging ved informasjon om brudd	21
6. Videre tiltak og planer	
6.1 Kontinuerlig arbeid	22
6.2 Opplæring	22
6.3 Praktisk bistand til bedrifters aktsomhetsvurderinger	22
6.4 Dialog og samarbeid med andre aktører	22
Appendiks: Nøkkelferanser	23

Styrets forord

Alle virksomheter skal respektere internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og standarder for anstendig arbeidsliv. Dette er en global minstestandard, som gjelder uansett en bedrifts størrelse, bransje eller hvor den hører hjemme. Det ble slått fast av FNs medlemsland i 2011 gjennom FNs retningsgivende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter – UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP).

Siden 2011 har UNGP blitt tatt opp i en rekke andre internasjonale standarder og reguleringer. OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv står helt sentralt. De integrerer UNGPs standard om aktsomhetsvurderinger for å unngå og håndtere brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter («human rights due diligence»). Med innføringen av Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven) i Norge fra 2022, er denne internasjonale standarden nå et lovkrav for mange norske selskaper. Også virksomheter i finansbransjen er omfattet av åpenhetsloven – og forventningene i UNGP og OECD-retningslinjene – på samme måte som bedrifter i alle andre bransjer.

Åpenhetsloven gjelder for SpareBank 1 SR-Bank konsernet. Denne rapporten er konsernets offentlige redegjørelse i henhold til kravet om årlig beskrivelse av arbeidet med aktsomhetsvurderinger (og for øvrig oppdatering ved vesentlige endringer i risikobildet). Styret er ansvarlig for tilsyn med redegjørelsen og for konsernets øvrige arbeid med pliktene i loven. Denne redegjørelsen er etter lovens krav gjort lett tilgjengelig på SpareBank 1 SR-Banks hjemmesider. Den er også henvist til i årsberetningen og årsrapporten.

SpareBank 1 SR-Bank har over flere år arbeidet med å sikre samsvar med UNGP og OECD-retningslinjene i styringsverktøy og i virksomheten. Respekt for menneskerettigheter og standarder for anstendig arbeidsliv inngår i konsernets strategi for bærekraft, som for øvrig er en

integriert del av konsernstrategien. Som et ansvarlig finanskonsern jobbes det kontinuerlig med å sørge for respekt for enkeltmennesker i egen virksomhet og at grunnleggende rettigheter opprettholdes i verdikjedene konsernet er knyttet til. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger er del av et større system som omfatter både interne forhold – som likestilling og mangfold og arbeidsmiljø for egne ansatte – og kjernevirksomheten knyttet til finansiering og rådgivningstjenester for både privatpersoner og bedriftskunder. Det har også over flere år blitt jobbet systematisk med aktsomhetsvurderinger som del av konsernets arbeid med bærekraftige innkjøp, i samarbeid med SpareBank 1 bankene gjennom SpareBank 1 Utvikling.

Aktsomhetsvurderinger er også et verktøy for bedre og mer helhetlig risikostyring. Det sentrale for aktsomhetsvurderinger med hensyn til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er risiko for mennesker, det vil si sannsynlighet for negativ påvirkning på individer. Gode aktsomhetsvurderinger styrker imidlertid også risikostyring i virksomheten. ESG-vurderingene som gjennomføres i forbindelse med kredittsaker for kundeengasjementer i bedriftsmarkedet over 10 millioner kroner omfatter kriterier for menneskerettigheter.

Både åpenhetsloven og UNGP- og OECD-standardene krever at det kommuniseres eksternt om risikovurderinger og håndteringen på en meningsfull og dekkende måte. Dette er også en naturlig del av god og transparent selskapsstyring.

Åpenhetsloven og tilsvarende reguleringer er viktige bidrag i vår felles utfordring om å ivareta den sosiale dimensjonen av bærekraftig utvikling. Styret støtter og følger opp konsernets innsats på dette området, som del av vårt ansvar under åpenhetsloven, men også som et sentralt aspekt i arbeidet med en helhetlig bærekraftstrategi for konsernet.

Dag Mejdell

Kate Henriksen

Kjetil Skjæveland

Trine Sæther Romul

Jan Skogseth

Camilla AC Tøpfers

Sally Lund-Andersen

Kristian Kristensen

Benedicte Schilbred Fasmer

Redegjørelsen er også godkjent av daglig leder og styret i:

EiendomsMegler 1 SR-Eiendom
SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner

Konsernsjefens forord

Næringslivets ansvar for grunnleggende menneskerettigheter har blitt aktualisert i 2023, eksemplifisert gjennom konflikt mellom vindkraft og urfolksrettigheter og bekymring om tvangsarbeid i leverandørkjeden til norske selskaper. Åpenhetsloven bidrar også sterkt til at bedrifter i større grad må forholde seg til sitt ansvar på dette området. De globale utfordringene er store og godt kjent, men har imidlertid tidligere ikke fått like mye oppmerksomhet blant de fleste bedrifter i Norge.

Temaet er i høyeste grad relevant både for SpareBank 1 SR-Bank og for våre bedriftskunder og andre samarbeidspartnere av flere grunner:

- Norsk økonomi – og mange norske selskaper – er del av globale verdikjeder der arbeidere og lokalsamfunn mange steder utsettes for alvorlige brudd på internasjonale standarder. Dette er noe av bakteppet for åpenhetsloven, som bygger på internasjonale standarder utarbeidet gjennom flerpartssamarbeid i FN og OECD.
- Krig og konflikt øker risikoen for menneskerettsbrudd, ikke bare i selve konfliktområdene, men også som resultat av at flere mennesker på flukt havner i sårbare situasjoner. Dette øker risikoen for moderne slaveri i leverandørkjedene i flere bransjer. Den tragiske krigen i Ukraina er med på å øke denne risikoen for leverandørkjeder i Europa.
- Det dukker med jevne mellomrom opp eksempler på brudd på internasjonale menneskerettsstandarder i økonomisk sammenheng også i Norge.
- Det gjenstår stadig utfordringer knyttet til likestilling, mangfold og anti-diskriminering i samfunnet og i arbeidslivet, et tema som grunnleggende sett handler om menneskerettigheter. Det er også velkjent at det er behov for å styrke likestilling i finansbransjen.

Risikoeksponeringen for norske selskaper på dette området er økende. Dette skyldes ikke minst en verden preget av mange kriser, der både miljø og demokrati er under press. Eksponeringen øker også på grunn av

reguleringer og markedsutvikling. Med åpenhetsloven – og tilsvarende lover i andre europeiske land – blir forventninger om ansvarlig næringsliv lovkrav. Forventninger om respekt for menneskerettigheter og internasjonale arbeidslivsstandarter er i økende grad også integrert i finanssektorens arbeid med ESG-risikostyring. Det gjelder for SpareBank 1 SR-Bank og kravene vi stiller til bedriftskunder. Vi ser det samme i hos stadig flere store investorer.

Som ansvarlig finanskonsern skal vi søke å ikke forårsake eller bidra til menneskerettighetsbrudd. Vi skal også bidra positivt til at respekt for menneskerettigheter og anstendig arbeidsliv hos våre forretningsforbindelser fremmes og at dette videreføres i verdikjedene vi har tilknytning til.

Respekt for menneskerettigheter er også helt sentralt i vår bærekraftstrategi. Den enkle sammenhengen er at uten respekt for enkeltmenneskers likeverd og grunnleggende friheter er det meningsløst å snakke om bærekraftig utvikling. Mange av bærekraftsmålene handler nettopp om å bekjempe forskjellige former for ulikhet. Klimakamp handler også grunnleggende sett om å bevare planeten og livsgrunnlag for mennesker som rammes i dag og for fremtidige generasjoner.

Respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold gjennom hele verdikjeden er en bærebjelke i FNs bærekraftsmål og for S'en i ESG. Omstillingen til en mer bærekraftig økonomi fører også med seg nye utfordringer og dilemmaer. En stor felles utfordring gjelder ikke minst forholdene for arbeidere i utvinning av mineraler eller produksjon av komponenter til grønn teknologi.

Det er altså ikke nok å være «grønn» for å være bærekraftig. Respekt for menneskerettigheter må sikres.

Det viktigste virkemidlet selskaper har for å unngå å bli involvert i menneskerettighetsbrudd, i egne aktiviteter og gjennom forretningsforbindelser i verdikjeden, er å gjennomføre aktsomhetsvurderinger i samsvar med FNs veiledende prinsipper for ansvarlig næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv.

FN- og OECD-retningslinjene, sammen med FNs menneskerettighetsstandarder og ILOs kjernekonvensjoner, ligger til grunn for konsernets arbeid på dette området. Forpliktelsene til SpareBank 1 SR-Bank er forankret i overordnet strategi og policy for bærekraft, samt integrert i en rekke andre styringsverktøy (se vårt Bærekraftsbibliotek¹).

SpareBank 1 SR-Bank gjennomfører aktsomhetsvurderinger i samsvar med UNGP og OECD-retningslinjene. I arbeidet vårt med aktsomhetsvurderingene legger vi til grunn disse internasjonale standardene, som vi har forpliktet oss til.

Vi vil i tiden fremover forsterke dette arbeidet ytterligere. Samtidig må vi erkjenne at dette i stor grad er et arbeid som krever langsiktighet og som handler om kontinuerlig forbedring.

Et bidrag fra SpareBank 1 SR-Bank er å rette oppmerksomhet mot behovet for aktsomhetsvurderinger hos våre bedriftskunder. Gjennom bærekraftsrådgivningen i SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner har også mange bedrifter fått praktisk hjelp med å komme i gang med arbeidet med åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger.

SpareBank 1 SR-Bank støtter åpenhetslovens tosidige formål om å fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester, og sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Åpenhet og informasjon om risiko for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er en nødvendig forutsetning for å bidra til å bedre situasjonen i verdikjedene som norske virksomheter er en del av. Det er også avgjørende for å lykkes med omstillingen til et bærekraftig samfunn.

Den årlige redegjørelsen om aktsomhetsvurderinger blir dermed et viktig verktøy i denne sammenhengen.

1 sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft.html

Benedicte Schilbred Fasmer
Konsernsjef

1. Introduksjon

1.1 Kravene i åpenhetsloven

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven) trådte i kraft 1. juli 2022. Loven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester, samt å sikre allmenheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser knyttet til dette.

Omfattede virksomheter pålegges:

- Plikt til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger for egen virksomhet og leverandørkjede og for andre forretningspartnere som leverer varer eller tjenester direkte til virksomheten.
- Plikt til å redegjøre offentlig om aktsomhetsvurderingene og gjøre redegjørelsen lett tilgjengelig på virksomhetens nettsider.
- Plikt til å svare på informasjonskrav relatert til aktsomhetsvurderingene, som gjenspeiler enhver persons rett til å be om informasjon om hvordan virksomheten vurderer og håndterer risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold knyttet til produkter og tjenester som virksomheten tilbyr i markedet.

Loven gjelder for større norske virksomheter. Det vil si virksomheter som omfattes av regnskapsloven § 1-5, eller som på balansedagen overskrider grensene for to av følgende tre vilkår:

1. salgsinntekt: 70 millioner kroner
2. balansesum: 35 millioner kroner
3. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.

Det er anslått at i underkant av 9 000 norske virksomheter er direkte omfattet.

1.2 Standardene loven bygger på

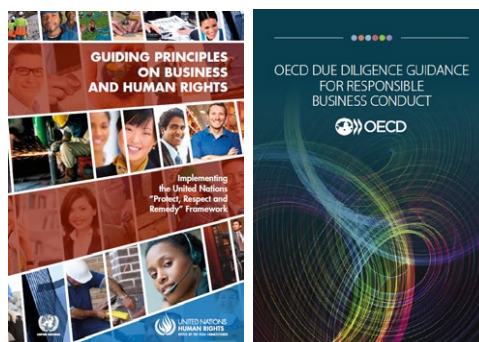
Gjennom åpenhetsloven pålegges omfattede virksomheter plikt til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger.

Åpenhetsloven er utarbeidet med utgangspunkt i OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs retningsgivende prinsipper for ansvarlig næringsliv og menneskerettigheter (UN Guiding Principles on Business and Human Rights – UNGP). OECDs retningslinjer og UNGP er de viktigste internasjonale rammeverkene for ansvarlig næringsliv, som gjelder for både stater og bedrifter. De fastsetter den internasjonale standarden for aktsomhetsvurderinger på dette området. Kort fortalt innebærer standarden en metode for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan virksomheter håndterer faktisk og potensiell negativ påvirkning på arbeidstaker- og menneskerettigheter i egen virksomhet og i verdikjeden. På engelsk omtales tilnærmingen som «human rights due diligence».

Det sentrale er risiko som næringsvirksomhet kan utgjøre for enkeltmennesker. Med andre ord handler det om sannsynligheten for negativ påvirkning på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold – og ikke risiko for selskapet – selv om de to aspektene naturligvis kan sammenfalle.

OECDs retningslinjer (oppdatert i juni 2023) dekker også forventninger til næringslivets aktsomhet på andre områder som forhold mellom partene i arbeidslivet, klima, miljø, biologisk mangfold, antikorrupsjon og åpenhet. Et sentralt element i OECDs retningslinjer er forventninger om at selskapene gjør aktsomhetsvurderinger for å unngå skade på mennesker, miljø og samfunn. SpareBank 1 SR-Banks aktsomhetsvurderinger følger OECD-retningslinjene.

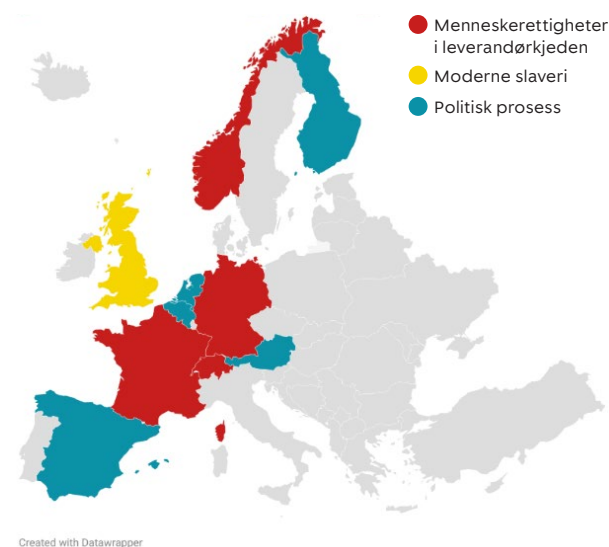
UNGP ble enstemmig vedtatt av FNs medlemsland i 2011. OECDs retningslinjer ble oppdatert samme år for å samsvare med UNGPs standard for aktsomhetsvurderinger. Aktsomhetsvurderinger med fokus på å forebygge og håndtere negativ påvirkning på internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i næringsvirksomhet har dermed vært en helt grunnleggende forventning til næringslivet i lengre tid. Den gjelder alle selskaper uavhengig av bransje, geografi, størrelse og eierskap. Med åpenhetsloven gjøres altså denne forventningen til et lovkrav for mange norske virksomheter.

UNGPs og OECDs aktsomhetsstandard er også integrert i ledende standarder og reguleringer for bærekraftig finans, ikke minst i et av de viktigste virkemidlene fra EU på dette området: taksonomien for bærekraftige økonomiske aktiviteter. I tillegg til kriterier for klima og miljø, krever taksonomien at for å regnes som bærekraftig, må den økonomiske aktiviteten oppfylle internasjonale sosiale minstestandarder for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Dokumentasjon på at sosiale minstestandarder etterleves er nettopp aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer.

Lignende lovverk, som på samme måten som åpenhetsloven bygger på UNGP og OECDs retningslinjer, har blitt innført eller er under utarbeidelse i flere andre europeiske land. Et utkast til regulering for aktsomhetsvurderinger for større europeiske selskaper (EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive, «CS3D») vil bli behandlet av EUs styrende organer i løpet av 2023.

Nye lovkrav for leverandørkjeder

1.3 Om SpareBank 1 SR-Bank

SpareBank 1 SR-Bank ASA er et finanskonsern for hele Sør-Norge som gjennom flere år har utviklet seg til et vidstrakt finanskonsern med datterselskaper og tilknyttede produkt-selskaper som komplementerer bankens tjenestetilbud. Konsernet bistår kunder i viktige beslutninger og investeringer – både i personkunders liv og bedrifters utvikling.

Konsernet har en aktiv samfunnsrolle. Det er naturlig med bakgrunn i konsernets røtter og lange historie som sparebank. SR-Bank jobber aktivt med å stimulere til opprettelse av flere arbeidsplasser og for at bedrifter skal bli vekstkraftige. Konsernet skal være en alliert for bedrifter i bærekraftsskiftet som vil prege norsk næringsliv de neste tiårene.

SR-Bank har nasjonal distribusjon og har gjennom flere år hatt posisjon som den nest største norske banken. Konsernet har kontorer i Rogaland (hovedkontor i Stavanger), Vestland, Agder og Oslo.

SpareBank 1 SR-Bank er mer enn en bank. Konsernet tilbyr et variert tjenestetilbud innen tradisjonelle banktjenester som lån, forsikrings- og spareprodukter, verdipapirhandel, regnskapstjenester og eiendomsmeglertjenester for både person- og bedriftskunder. Konsernets største forretningsområder er den tradisjonelle bankvirksomheten med tjenester rettet mot person- og bedriftsmarked og offentlig sektor.

Personmarkedet er det største forretningsområdet med mer

enn 370 000 privatpersoner som kunder og 151,7 milliarder kroner i utlån. I tillegg ble det i 2022 formidlet 6 233 eiendommer gjennom EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS.

Små og mellomstore bedrifter (SMB) og landbruk er et satsingsområde for konsernet med en samlet kundemasse på 30 000 kunder i bank og SpareBank 1 SR-Bank Forretningspartner. Vi definerer SMB-kundene i bank som bedrifter og organisasjoner med inntil 50 millioner i kredittbehov. Kundegruppen inkluderer alt fra gründere og nyetablerte selskaper til godt etablerte bedrifter i Sør-Norge.

Bedriftsmarkedet for storkunder består av om lag 3 000 kunder fordelt på 500 kundekluster og konsern. Innenfor området er det etablert særskilte kompetansemiljø knyttet til bransjer som offentlig sektor, energi og maritim, havbruk, bygg og eiendom, industri og teknologi. Kompetansemiljøene er fordelt på fem geografiske regioner.

Inkludert datterselskaper er det rundt 1 500 ansatte i SpareBank 1 SR-Bank.

SpareBank 1 SR-Bank følger åpenhetsloven. Konsernet støtter lovens formål og jobber for å bidra positivt til å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold gjennom våre forretningsrelasjoner og vår strategi om å være en alliert for næringslivet i det grønne skiftet og bærekraftig omstilling.

1.4 Om denne rapporten

Denne rapporten utgjør SpareBank 1 SR-Bank konsernets årlige offentlige redegjørelse om aktsomhetsvurderingene i henhold til åpenhetsloven. Den komplementerer konsernets årlige bærekraftsrapportering for 2022. Redegjørelsen og årsrapporten publiseres på konsernets nettside.

Redegjørelsen omfatter aktsomhetsvurderingene for SpareBank 1 SR-Bank ASA konsernet og morselskapet SpareBank 1 SR-Bank.

I prosessen frem mot redegjørelsen har heleide datterselskaper blitt fulgt opp og disses arbeid med leverandører og forretningspartnere blitt gjennomgått. Redegjørelsen omfatter:

- EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS, som med 32 kontorer på Sørvestlandet og i Oslo tilbyr boligmegling, samt annen eiendomsmegling med spesialkompetanse innen prosjekt, næring og boligutleie.
- SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner AS, som tilbyr regnskapstjenester og rådgivning for bedrifter innen HR, lønn, consulting, CFO-tjenester og bærekraft/ESG.
- Monio AS, som har konsesjon som betalingsforetak og er en registrert låneformidler, og som driver lånebasert crowdfunding i det norske markedet.
- Finstart Nordic AS, konsernets investerings- og innovasjonsselskap innen fintech.
- SR-Boligkreditt AS.

Majoriteten av innkjøp for morselskap går gjennom

SpareBank 1-alliansens felles innkjøpsordning i det felleseide selskapet SpareBank 1 Utvikling. Det gjelder også en stor andel av datterselskapenes innkjøp. Redegjørelsens

beskrivelse av aktsomhetsvurderinger for innkjøp og leverandører av varer og tjenester gjennom fellesavtalene bygger på arbeidet i SpareBank 1 Utvikling.

Oversikt for hvordan rapporten dekker åpenhetslovens minstekrav til redegjørelsen:

• En generell beskrivelse av virksomhetens organisering og driftsområde	• Beskrevet i 1.3
• En generell beskrivelse av retningslinjer og rutiner for å håndtere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold	• Se kap. 2
• Opplysninger om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som virksomheten har avdekket gjennom sine aktsomhetsvurderinger	• Se kap. 4 • For funn relatert til vår leverandørkjede, inkludert datterselskaper, se 4.2.2
• Opplysninger om tiltak som virksomheten har iverksatt eller planlegger å iverksette for å stanse faktiske negative konsekvenser eller begrense vesentlig risiko for negative konsekvenser, og resultatet eller forventede resultater av disse tiltakene	• Se kap. 3, 5 og 6 • For tiltak og oppfølging relatert til vår leverandørkjede, se 3.5.3 og 4.2.2

1.5 Aktsomhetsvurderinger for et finanskonsern

Det sentrale i åpenhetsloven er kravet om kontinuerlige aktsomhetsvurderinger for å forebygge og håndtere faktiske og mulige negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen virksomhet og i leverandørkjeden.

UNGP og OECDs retningslinjer tydeliggjør at et selskap har ansvar for å respektere grunnleggende menneskerettigheter ikke bare i egen virksomhet, men også ta hensyn til risiko for brudd som kan forekomme relatert til virksomhetens forretningsforbindelser. FNs og OECDs standard foreskriver altså aktsomhetsvurderinger for hele verdikjeden, mens åpenhetsloven har avgrenset omfanget til egen virksomhet og leverandørkjeden.

For et finanskonsern, der en stor del av kjernevirksomheten nettopp er knyttet til «nedstrøms» verdikjede, kan åpenhetsloven sette en for snever ramme dersom hovedfokus blir arbeidet med leverandørkjeden. Aktsomhetsvurderingene i konsernet tar utgangspunkt i de internasjonale standardene og et bredere verdikjedeperspektiv, der målet er å vurdere risiko for menneskerettigheter og arbeidstakerstandarter i sammenheng med våre ulike aktiviteter og roller. Dette inkluderer rollene som långiver til næringsvirksomhet, som tjenesteyter for både privat- og bedriftsmarked og som formidler av spare- og investeringsprodukter. Aktsomhetsvurderinger er naturligvis også integrert i arbeidet med å ivareta egne ansatte og fremme bærekraft i våre innkjøp, det vil si vår leverandørkjede og avtaler

med forretningspartnere som lever varer og tjenester til konsernet.

I tråd med både åpenhetsloven og UNGP og OECD skal aktsomhetsvurderingene utføres regelmessig og stå i forhold til virksomhetens størrelse, virksomhetens art, konteksten virksomheten finner sted innenfor, og alvorlighetsgraden av og sannsynligheten for negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. I henhold til UNGP og OECD-retningslinjene er en risiko-basert tilnærming til aktsomhetsvurderinger for verdikjeden påkrevd, selv i bransjer som i utgangspunktet er antatt å være «lavrisiko».

For et ansvarlig finanskonsern, som tar den sosiale dimensjonen av bærekraft på alvor, er aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer, som inkluderer hele verdikjeden, en klar forventning. OECDs sektorveileder for aktsomhetsvurderinger i bankvirksomhet understreker at forventningene i OECDs veiledning for et ansvarlig næringsliv generelt også gjelder for banker. Denne slår fast at for bankvirksomhet er aktsomhetsvurderinger knyttet til kunder en viktig del av ansvaret, og at aktsomhetsvurderingene kan ha en annen karakter enn for mange andre virksomheter der leverandørforbindelser er et større fokus.

Aktsomhetsvurderinger i tråd med FNs og OECDs standard er også et verdifullt verktøy for å styrke konsernets egen risikostyring. For eksempel har FN uttalt at aktsomhetsvurderinger som begrenses til leverandørkjeden risikerer å overse vesentlige risikoområder som kan knyttes direkte til en virksomhet og at dette også gjelder for finanssektoren.

2. Vår tilnærming til grunnleggende menneskerettigheter

2.1 Overordnet ambisjon for bærekraftsarbeidet

SpareBank 1 SR-Bank sin ambisjon er å være en del av løsningen og en proaktiv alliert i omstillingen til et mer bærekraftig samfunn. Dette betyr at bærekraft skal være en integrert part av det konsernet gjør, hvordan vi skaper verdifulle kundeopplevelser, hvordan vi leverer resultater, hvordan vi driver vår virksomhet, og hvordan vi samarbeider med hverandre og bidrar i samfunnet rundt oss. Alle ansatte skal ha et aktivt og ansvarlig forhold til bærekraft. Arbeidet med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er en av hovedpilarene i bærekraftsarbeidet og integrert i strategien. SpareBank 1 SR-Bank har for øvrig omfattende rutiner for å motarbeide hvitvasking og skjulte eierforhold, og ønsker å bidra til ansvarlig eierstyring og selskapsledelse også hos våre forretningsforbindelser.

2.2 Åpenhet som bærebjelke og muliggjør

Vi støtter åpenhetslovens formål om å bidra til økt oppmerksomhet og åpenhet om utfordringer for menneskerettighetene og anstendige arbeidsforhold i globale verdikjeder, både i og utenfor Norge. Dette er helt i tråd med SpareBank 1 SR-Banks egne verdier knyttet til åpenhet, transparens og ansvarlighet.

Informasjon om risiko og risikohåndtering er helt grunnleggende for å løse store felles problemer. Åpenhet og transparens er avgjørende for å lykkes med bærekraftig omstilling generelt. Det er også en bærebjelke for god etisk forretningsstyring, der åpenhet om utfordringer skaper både bedre grunnlag for å håndtere risiko og mer troverdighet, internt så vel som eksternt.

En viktig erkjennelse for arbeidet med å fremme respekt for menneskerettigheter i økonomisk sammenheng er imidlertid at ingen er perfekt. Sosial risiko både i egen virksomhet og i verdikjeden kan aldri elimineres helt. Å få full oversikt over risiko i verdikjeden vil for de fleste større virksomheter også være en jobb der man aldri kommer helt i mål. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger må være kontinuerlig, med kontinuerlig forbedring som målsetning.

Å kommunisere om risiko for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold og hvordan risikoen håndteres er en sentral del av UNGPs og OECDs aktsomhetsstandard. Det er også gjenspeilet i åpenhetslovens krav om årlig redegjørelse og å svare på informasjonsskrav. På SpareBank 1 SR-Banks nettside om åpenhetsloven opplyser vi hvordan alle som har spørsmål om arbeidet med menneskerettigheter, kan ta kontakt.²

2.3 Vår forpliktelse om å respektere menneskerettigheter

SpareBank 1 SR-Bank konsernets forpliktelse om å respektere grunnleggende menneskerettigheter er forankret i den overordnede strategien for bærekraft. Dette er selve kjernen i den sosiale dimensjonen av bærekraftsarbeidet.

Det er nettopp FN- og OECD-retningslinjene, sammen med FNs menneskerettighetsstandarder («International Bill of Human Rights») og ILOs kjernekonvensjoner, som er fundamentet for konsernets arbeid med å oppfylle ansvaret for å respektere grunnleggende menneskerettigheter.

Blant våre prioriterte bærekraftsmål er:

- Bærekraftsmål 13 om å stoppe klimaendringene: Gjennom konsernet sin virksomhet skal
- SpareBank 1 SR-Bank bidra til reduksjon i klimagassutslipp på både nasjonalt og globalt nivå i tråd med Parisavtalen.
- Bærekraftsmål 8 om å oppnå anstendig arbeid og økonomisk vekst: Dette inkluderer målsetning om å bidra til et anstendig arbeidsliv både lokalt og i globale verdikjeder.
- Bærekraftsmål 5 om likestilling mellom kjønnene: Dette handler grunnleggende sett om å sikre like muligheter og rettigheter for alle og å fremme mangfold, inkludering og likestilling.
- Bærekraftsmål 16 om fredelige og inkluderende samfunn: Dette handler blant annet om å bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer, der et hovedfokus for oss er å bidra til bekjempelse av økonomisk kriminalitet, som arbeidslivskriminalitet og hvitvasking, og åpenhet og transparens. Det inkluderer ivaretagelse av menneskerettigheter gjennom å bidra til åpenhet i leverandørkjeder.

SpareBank 1 SR-Bank har også sluttet seg til sentrale internasjonale initiativer der bedrifters respekt for menneskerettighetene er en hovedpilar:

- UN Global Compact's ti prinsipper for ansvarlig næringsliv som omfatter forpliktelser om å respektere internasjonale standarder for menneskerettigheter, arbeidsliv, antikorrupsjon og miljø.
- UNEP Finance Initiative sine prinsipper for ansvarlig bankvirksomhet (Principles for Responsible Banking), som

² Se sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft/Aapenhetsloven.html.

innebærer å tilpasse strategien til FNs bærekraftsmål, Parisavtalen og andre internasjonale rammeverk, inkludert UNGP.

For ytterligere å understreke viktigheten av vår forpliktelse på dette området, har SpareBank 1 SR-Bank sluttet seg til initiativet FUTURE-PROOF.³ Dette er en samarbeidsplattform for næringsliv og menneskerettigheter etablert av Bergen Næringsråd og Raftostiftelsen, som skal bidra til å løfte temaet i norsk næringsliv og erfaringsutveksling om gjennomføring av aktsomhetsvurderinger i praksis. Gjennom signering av FUTURE-PROOF-plakaten bekrefter konsernet at: «Vi tar vårt felles ansvar for å respektere menneskerettighetene på alvor. Det gjør vi ved å etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGPs).»

2.4 Våre retningslinjer⁴

Forpliktelsen om å respektere grunnleggende menneskerettigheter er videre forankret i øvrige overordnede styringsdokumenter for konsernets arbeid med bærekraft.

Arbeidet med å håndtere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold støttes videre opp av egen standard for menneskerettigheter for hele SpareBank 1 SR-Bank konsernet.

I 2022-23 ble innsatsen for implementering forsterket gjennom utarbeidelse av en konsernstandard for aktsomhetsvurderinger bygget på OECDs veiledninger. Denne skal i løpet av 2023 ruller ut i relevante funksjoner og enheter.

I tillegg er ansvaret for å sikre respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold integrert i en rekke andre styringsverktøy som støtter opp om konsernets arbeid med bærekraft, ansvarlighet og etisk forretningsvirksomhet:

- Policy for bærekraft
- Policy for innkjøp
- Policy for produkt- og tjenestestyring
- Standard for bærekraft for bedriftsmarkedet
- Standard for bærekraft for landbruk og natur
- Rammeverk for bærekraftig finansiering, som skal bidra til finansiering og tilrettelegging av bærekraftige økonomiske aktiviteter, i tråd med internasjonale og nasjonale målsetninger om overgang til nullutslippssamfunnet og EUs taksonomi
- Standard for bærekraftig distribusjon og anbefaling av verdipapirfond i SpareBank 1
- Ansvarlige investeringer og eierskap i SR-Bank
- Retningslinjer for mangfold og likestilling

- Personvernerklæringen
- Våre etiske retningslinjer (Code of conduct)

Andre relevante styringsverktøy:

- Eierstyring og selskapsledelse
- Policy for antikorrupsjon
- Konsernretningslinjer hvitvasking (AML) og sanksjoner

For øvrig stiller konsernet sin policy for produkt- og tjenestestyring krav til at det skal foretas tilstrekkelig kvalitetssikring og risikovurdering av endringer i produkter og tjenester, med involvering av relevante fagområder og forankring av beslutninger på et tilstrekkelig høyt nivå i organisasjonen. Det er etablert en systemstøttet standardisert prosess (PoPS) for å ivareta kravet, med ukentlige formaliserte saksbehandlingsmøter hvor alle relevante fagmiljøer i konsernet deltar. Prosessen skal sikre at kundeinteresser er tilstrekkelig ivaretatt i alle nylanserte og endrede produkter og tjenester. Samme risikovurdering og beslutningsprosess gjelder for vesentlige endringer i kunderelaterte prosesser, herunder kommunikasjon og markedsføring.

2.5 Organisering og ansvar

Bærekraft- og klimastrategien og tilhørende retningslinjer gjelder for hele konsernet sin virksomhet inkludert datterselskaper.

Styret har øverste ansvar for tilsyn med bærekraftstrategien som omfatter arbeidet med å sikre respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen virksomhet og i direkte tilknytning til konsernets forretningsforbindelser. Styret har tilsyn med konsernets arbeid med aktsomhetsvurderinger og offentliggjøringen gjennom den årlige redegjørelsen.

Forpliktelsen om at konsernet etterlever sitt ansvar for grunnleggende menneskerettigheter ligger hos konsernsjefen og er videre forankret både i relevante styringsverktøy (se 2.4) og ved at konsernledere for de ulike funksjonene og datterselskapene følger opp arbeidet med operasjonalisering og gjennomføring.

Bærekraftsdirektør har koordinerende ansvar for å støtte gjennomføring av policyer og aktsomhetsvurderingene på tvers av alle funksjoner i førstelinje, inkludert Folk og Organisasjon, Bedriftsmarked (BM og SMB), Privatmarked (PM), Marked Innsikt og Kunde (MIK) og innkjøp. Videre har risikostyring og compliance en andrelinjefunksjon, mens internrevisjonen ivaretar tredjelinjefunksjonen. ESG-styringsstrukturen består også av en strategisk ressursgruppe som skal bidra til koordinering av ESG-integrasjon på tvers av forretningsområder, som inkluderer gjennomføring av kravene i åpenhetsloven.

³ sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/nyheter/sparebank-1-sr-bank-slutter-seg-til-future-proof.html

⁴ Alle styringsdokumentene og retningslinjene er tilgjengelige i SpareBank 1 SR-Banks bærekraftsbibliotek: sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft.html. Dokumentet Bærekraft i SpareBank 1 SR-Bank beskriver konsernets arbeid med bærekraft og ESG-risikohåndtering.

3. Aktsomhetsvurderinger

3.1 Hva ansvar for å respektere menneskerettigheter innebærer

UNGP og OECDs retningslinjer slår fast at ansvaret for å unngå negativ påvirkning på mennesker omfatter både egen virksomhet og påvirkning som kan knyttes direkte til selskapets aktiviteter, produkter og tjenester gjennom forretningsforbindelser, det vil si selskapets verdikjede. Ansvaret er ikke begrenset til første ledd i verdikjeden. For eksempel, vil de største utfordringene med hensyn til risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter for de fleste norske selskaper som regel befinne seg lenger ute i verdikjeden, både oppstrøms og nedstrøms.

Selv om ansvaret omfatter hele verdikjeden, vil imidlertid forventningene om hva som må gjøres avhenge av hvordan man er forbundet til den faktiske eller potensielle negative påvirkningen. UNGP skiller mellom tre kategorier for hvordan et selskap kan bli involvert i slike forhold:

- Negativ påvirkning eller alvorlig risiko forårsaket av selskapet.
- Negativ påvirkning eller alvorlig risiko som er forårsaket av en forretningsforbindelse, men som selskapet har bidratt til gjennom sine beslutninger eller praksis.
- Negativ påvirkning eller alvorlig risiko som selskapet verken har forårsaket eller bidratt til, men som likevel har en direkte forbindelse til selskapets aktiviteter, produkter og tjenester gjennom forretningsforbindelser (f.eks. leverandører, underleverandører, kunder og andre forretningspartnere).

Det påligger et særlig ansvar for å unngå og adressere faktisk eller potensiell negativ påvirkning som et selskap har forårsaket eller bidratt til. I slike tilfeller forventer UNGP og OECD-retningslinjene at selskapet bidrar til gjenoppretting. For forhold der det er en direkte forbindelse gjennom verdikjeden er det forventet at selskapet bruker eller forsøker å styrke sin innflytelse for å forebygge og begrense negativ påvirkning.

Aktsomhetsvurderinger er det viktigste verktøyet for å kartlegge risikoområder og mulig involvering i faktiske eller potensielle brudd og håndtere negativ påvirkning og risiko på en effektiv måte.

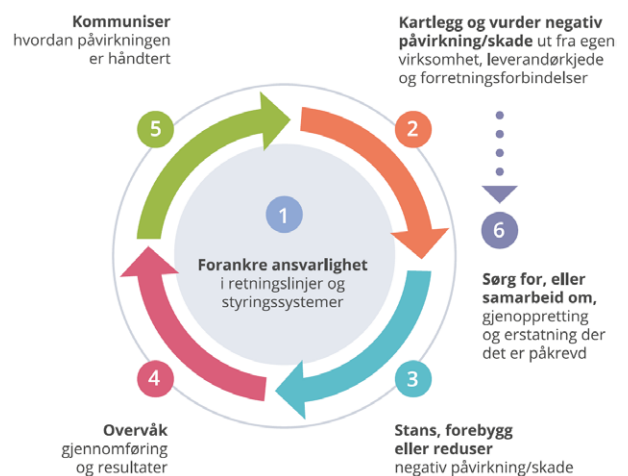
3.2 Aktsomhetsmodellen

Åpenhetsloven peker på OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Denne bygger igjen på UNGP. Modellen omfatter seks trinn (se også figur under):

1. Forankre ansvarlighet i virksomhetens retningslinjer
2. Kartlegge og vurdere faktisk og potensiell negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold som virksomheten enten har forårsaket eller bidratt til, eller som er direkte knyttet til virksomhetens forretningsvirksomhet,

produkter eller tjenester gjennom forretningsforbindelser (verdikjeden)

3. Etablere egnede prosesser og rutiner samt tiltak for å stanse, forebygge eller begrense negativ påvirkning basert på virksomhetens prioriteringer og vurderinger
4. Følge med på gjennomføring og resultater av prosesser og tiltak
5. Kommunisere eksternt om aktsomhetsvurderingene og særlig med berørte interessenter og rettighetshavere om hvordan den negative påvirkningen er håndtert
6. Sørge for eller samarbeide om gjenoppretting og erstatning der dette er påkrevd.

De seks trinnene i OECDs modell for aktsomhetsprosessen.
Kilde: OECD, Norges OECD-kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv

3.3 Aktsomhetsvurderinger i praksis for SpareBank 1 SR-Bank

I realiteten dreier aktsomhetsvurderinger seg om en rekke kontinuerlige prosesser som omfatter mange områder og konsernets ulike roller. Kjernen i aktsomhetsvurderinger knyttet til grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeid er imidlertid å sørge for etter beste evne å forebygge og adressere negativ påvirkning på enkeltindividers grunnleggende rettigheter. Dette er et omfattende arbeid, og for et stort konsern som SpareBank 1 SR-Bank er det avgjørende at det etableres et system av rutiner og retningslinjer, kontroll, oppfølging og rapportering, som er integrert i de ulike relevante virksomhetsområdene. Videre innebærer det å sikre at organisering, roller og ansvar bygger opp om dette rammeverket.

Arbeidet med å bygge konsernets system for aktsomhetsvurderinger er ikke nytt for konsernet. UNGP og OECDs oppdaterte retningslinjer har vært gjeldende internasjonalt siden 2011. SpareBank 1 SR-Bank har gjennom eksisterende forpliktelser og retningslinjer integrert disse ledende internasjonale standardene over en lengre periode, som del av konsernets innsats med å bygge ut en stadig mer

helhetlig og strategisk tilnærming til bærekraft og ansvarlig virksomhet.

Åpenhetsloven har imidlertid bidratt til å forsterke arbeidet med å:

- kommunisere enda mer systematisk om arbeidet relatert til grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold
- gjennomgå status og resultater av de ulike retningslinjene og rutinene som sammen danner systemet for å unngå og håndtere mulig negativ påvirkning på enkeltmennesker berørt av virksomheten og forretningspartnere (se f.eks. 3.4 og 3.5)
- forbedre retningslinjer og prosesser ytterligere.

Samtidig som problemstillingene ikke er nye, og forventningen om å etterleve respekt for grunnleggende menneskerettigheter har vært på agendaen i lengre tid, er tematikken finans og menneskerettigheter likevel på mange måter et nybrottsfelt. Internasjonalt har FN og OECD bidratt til å tydeliggjøre standarder, men praksis på området er fremdeles i utvikling. Redegjørelsene fra banker og finansinstitusjoner de kommende årene vil bidra til å kaste mer lys på både praksis og hvor det er rom for forbedringer.

De prioriterte områdene for konsernets aktsomhetsvurderinger omfatter både egen virksomhet og vår verdikjede – som beskrevet i avsnitt 3.4 og 3.5.

3.4 Egen virksomhet: Prioriterte områder

Det som gjelder egen virksomhet omfatter to hovedområder: SpareBank 1 SR-Banks roller som arbeidsgiver og som finansiell tjenesteyter. De seks trinnene i aktsomhetsmodellen er integrert i eksisterende rammeverk og styrende dokumenter.

3.4.1 Vår rolle som arbeidsgiver

Våre egne ansatte er konsernets viktigste ressurs, og et hovedansvar for SpareBank 1 SR-Bank og datterselskaper er å ivareta de grunnleggende rettighetene for egne ansatte. Dette gjennomføres i praksis gjennom omfattende arbeid på viktige områder som:

- Likestilling, anti-diskriminering, inkludering og mangfold (inkludert konsernets overholdelse av aktivitets- og redegjørelsesplikt i henhold til likestillings- og diskrimineringsloven)
- Arbeidsmiljø
- Samarbeid med ansattrepresentanter og fagforeninger
- Personvern for ansatte
- Ansattes muligheter til å varsle samt å rapportere inn uønskede hendelser

3.4.2 Vår rolle som långiver for næringslivet

Finansiering av bedrifter og økonomisk virksomhet er sammen med banktjenester for privatmarked del av bankens kjernevirksomhet og samfunnsoppdrag. Gjennom å yte finansiering bidrar SpareBank 1 SR-Bank til viktige

investeringer og bedrifters utvikling, som igjen skaper innovasjon, arbeidsplasser og aktivitet i samfunnet.

Som et ansvarlig finanskonsern skal vår finansiering ikke bidra til negative konsekvenser for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, og vi skal gjøre det vi kan for å unngå forbindelse til brudd begått av andre. Det viktigste verktøyet for SpareBank 1 SR-Bank i denne sammenheng er å sørge for grundig risikostyring og «due diligence» som del av AML- (inklusive kundeetablering) og kredittprosessen.

Alle kunder i SR-Bank skal etterleve gjeldende lover og forskrifter, som omfatter åpenhetsloven for de som treffes av denne, i tillegg til bankens retningslinjer for bærekraft. Bedriftsmarked i SR-Bank innførte i 2019 et egenutviklet bærekraftvurderingsskjema for engasjementer over 50 millioner kroner. Fra 2022 ble dette erstattet av en ny utvidet ESG-vurderingsmodell utviklet i samarbeid mellom alle SpareBank 1 bankene, som benyttes for engasjementer som overstiger 10 millioner kroner. Mellom innføringen av ny ESG-vurderingsmodell i desember 2022 og april 2023 ble 177 kredittsaker vurdert. I denne sammenhengen vurderes det om bedriften:

- er oppmerksom på risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen drift og i leverandørkjeden
- har retningslinjer som dekker denne typen risiko
- har kommunisert retningslinjene og forventninger til leverandører
- gjennomfører aktsomhetsvurderinger og har gjennomført tiltak for å håndtere risiko for brudd
- jobber systematisk med likestilling og mangfold

Vurderingen resulterer i en ESG-score, som er en del av kredittutvalgets grunnlag for behandling av engasjementene over 10 millioner. Dersom det gis en lav score som indikerer forhøyet risiko og usikkerhet rundt bedriftskundens risikohåndtering, skal det utarbeides en handlingsplan. For bransjer med iboende høyere ESG-relatert risiko (inkludert sosial risiko), vil kravene til oppmerksomhet, retningslinjer og prosedyrer være høyere for å oppnå en tilfredsstillende score.

Vurderinger av bedriftskunders ESG-risikostyring og arbeid med bærekraft kommer i tillegg til rutiner for anti-hvitvask og kjenn-din-kunde-prosesser, som også skal vurdere risiko for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Engasjementer under 10 millioner dekkes ikke i dag i av ESG-vurderingsmodellen, men er omfattet av rutinene for anti-hvitvask og kjenn-din-kunde-prosessene.

3.4.3 Vår rolle som finansiell tjenesteyter for privatpersoner

Konsernet bistår personkunder i viktige beslutninger og investeringer gjennom å tilby lån, sparemuligheter og andre finansielle tjenester og rådgivning. Dette inkluderer også virksomhet til datterselskaper, som eiendomsmegling.

Rollen som finansiell tjenesteyter kommer også med et fundamentalt ansvar for å unngå utilsiktede negative konsekvenser for individer. Fokusområder i denne sammenheng er:

- Ivaretagelse av personvern
- Likestilling
- Unngå diskriminerende praksis, særlig med hensyn til ulike grupper som kan være mer utsatt for diskriminering i samfunnet for øvrig.

Anti-hvitvask og bekjempelse av økonomisk kriminalitet er også integrert i risikostyring for privatmarked.

3.5 Vår verdikjede: Prioriterte områder

3.5.1 Våre bedriftskunder (vår rolle som långiver)

Norske banker forårsaker sjelden direkte brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, men kan ha kundeforhold hvor menneskerettighetsbrudd avdekkes.

ESG-vurderingene som gjennomføres for kredittengasjement over 10 millioner (se 3.4.2) er en sentral del av SpareBank 1 SR-Banks system for aktsomhetsvurderinger med hensyn til å unngå tilknytning til brudd eller alvorlig risiko for brudd gjennom våre kunder og deres leverandørkjeder.

SpareBank 1 SR-Banks retningslinjer for bærekraft for bedriftsmarked understreker at vi forventer at våre kunder «behandler mennesker i samsvar med anerkjente internasjonale normer», inkludert internasjonale menneskerettigheter og ILOs rettigheter i arbeidslivet, og ivaretar menneskerettigheter i krig og konfliktsituasjoner.

SpareBank 1 SR-Bank benytter seg også av rammeverk som berører spesifikke utfordringer for enkeltbransjer, for eksempel i forbindelse med vårt engasjement for å støtte en bærekraftig maritim sektor. I denne sammenhengen er prinsippene i Responsible Ship Recycling Standards ("RSRS") en del av vår dialog med rederier som ønsker å bli, eller som allerede er, kunder i SpareBank 1 SR-Bank. Vi sluttet oss til RSRS-initiativet i 2019, som skal bidra til ansvarlig resirkulering av skip og minimere skader på miljø og mennesker forbundet med farlige materialer om bord på skip. Som del av kravene, skal rederier forplikte seg til å bruke verft som kan dokumentere anstendige arbeidsforhold og HMS, inkludert fravær av barnearbeid og moderne slaveri i verftenes verdikjede. RSRS-prinsippene er en integrert del av våre låneavtaler og øvrige vilkår for rederier.

3.5.2 Ansvarlige investeringer (vår rolle som formidler av fondsprodukter)

S'en i ESG handler i stor grad om å identifisere og håndtere risiko knyttet til brudd for menneskerettigheter i investeringer.

SpareBank 1 SR-Bank har ikke egen aksje- og fondsforvaltning, men formidler fondsprodukter i markedet. SpareBank 1 SR-Bank er også medeier i SpareBank 1 Forvaltning, som er SpareBank 1 bankenes felles

sparesatsing, som eier ODIN-fondene. Gjennom vår fondsplattform anbefaler vi SpareBank 1 fond og ODIN-fond, og vi formidler også fond fra andre leverandører som for eksempel Alfred Berg, Holberg, Storebrand, og DNB.

I våre forventninger til forvalterne om ansvarlige investeringer og ESG-risikostyring, står fokus på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold sentralt. Dette er integrert gjennom felles retningslinjer for forvalterne og i SpareBank 1 SR-Banks standard for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond. Denne setter som forutsetning for distribusjon i våre kanaler at alle eksterne verdipapirfondsforvaltere skal skriftlig bekrefte at de er kjent med og følger våre retningslinjer. SpareBank 1 SR-Bank krever åpenhet om hvordan bærekraftisiko er håndtert i forvaltningen (som også er et krav i Lov om bærekraftig finans som gjennomfører offentliggjøringsforordningen/EU Sustainable Finance Disclosure Regulation – SFDR). Forvaltere må oppdatere SpareBank 1 SR-Bank på hvordan ESG-oppfølgning av investeringer skjer gjennom innrapportering av data som danner grunnlaget for merkeordningen av fondsprodukter. Dette skal skje så raskt som mulig etter endringen er oppdaget, og minimum årlig.

Retningslinjene for forvaltere SpareBank 1 SR-Bank har distribusjonsavtale med, setter en klar forventning om at det ikke investeres i selskap som er involvert i alvorlige brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller Genèvekonvensjonene, og har dette nedfelt i egne retningslinjer.

3.5.3 Vår leverandørkjede (vår rolle som innkjøper)

Å fremme bærekraft i innkjøp er en annen viktig del av ansvarlig og bærekraftig virksomhet. Derfor jobber SpareBank 1 SR-Bank aktivt for å unngå negativ påvirkning på miljø, sosiale forhold og økonomi gjennom våre innkjøp. På innkjøpsområdet er det et nært samarbeid mellom bankene i SpareBank 1-alliansen, der felleseide SpareBank 1 Utvikling har en sentral rolle i arbeidet med bærekraftige innkjøp.

Bærekraft står sentralt i kravene til og oppfølging av leverandører. Gjennom å stille tydelige krav og gjennom dialog bidrar vi til å skape bevissthet om bærekraft og ansvarlig næringsliv blant våre leverandører og forretningsspartnere. Våre innkjøp er gjenstand for grundig ESG-vurdering, med kriterier for klima, miljø, sosiale forhold og forretningsetikk, basert på relevante lover, regler og internasjonale standarder.

Alle nye leverandører vurderes med hensyn til risiko knyttet til negativ påvirkning på miljø, sosiale forhold (inkludert grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) og etisk forretningssvirksomhet. Leverandørene må akseptere et vedlegg om bærekraft i innkjøp ved avtaleinngåelse.

Kriteriene for sosiale forhold inkluderer grunnleggende menneskerettigheter og standarder for anstendige arbeidsforhold. Jobben med å kartlegge og følge opp

faktisk eller mulig negativ påvirkning på disse områdene i leverandørkjeden er en sentral del av aktsomhetsvurderingene som gjennomføres i tråd med våre forpliktelser og med åpenhetsloven.

Samarbeid i SpareBank 1-alliansen

Bankene i SpareBank 1-alliansen samarbeider om innkjøp. 90 prosent av SpareBank 1 SR-Banks innkjøp håndteres gjennom SpareBank 1 Utvikling. SpareBank 1 Utviklings avtaler med leverandører av varer og tjenester består til dels av selskapets egne avtaler og allianseavtaler som alliansebankene/selskapene benytter.

SpareBank 1 Utvikling og bankene i SpareBank 1-alliansen samarbeider om oppfølging av leverandører. I tråd med internasjonale standarder og beste praksis, legges det til grunn en risikobasert tilnærming, der prioritet er å avdekke og følge opp der det er størst risiko for negativ påvirkning på miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet.

Avdeling for Allianseinnkjøp inngår leverandøravtaler på vegne av alliansen og følger opp identifisert bærekraftsrisiko relatert til disse.

Det har blitt jobbet systematisk med bærekraftig innkjøp gjennom alliansesamarbeidet særlig siden 2019. I 2021 vedtok Allianseinnkjøp en handlingsplan for bærekraftig

innkjøp for perioden 2021-22, der det ble satt fokus på tre hovedkategorier: Administrative anskaffelser, IT-relaterte anskaffelser og de største leverandørene. De mest fremtredende risikoområdene med hensyn til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet ble identifisert for hver av innkjøpskategoriene (se avsnitt 4.2.2).

SpareBank 1 bankenes standard for bærekraftig innkjøp setter en klar forventning om at leverandører og samarbeidspartnere skal respektere grunnleggende krav til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet.

Ettersom bærekraftsutfordringer kan forekomme gjennom hele leverandørkjeden må ansvarlighet og bærekraft fremmes ikke bare i første ledd. SpareBank 1 bankene forventer at leverandørene videreformidler disse forventningene til sine underleverandører og bidrar til deres etterlevelse av dem, i tillegg til å jobbe for å etterleve kravene på egne vegne.

Lokale leverandøravtaler

SpareBank 1 SR-Banks egne lokale leverandøravtaler er underlagt de samme retningslinjene og fremgangsmåte. I første halvdel av 2023 ble konsernets standard for bærekraftig innkjøp også integrert i EiendomsMegler 1 SR-Eiendom og SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner.

4. Risikovurdering og våre mest fremtredende risikoområder

4.1 Hvordan risikoområder har blitt identifisert

Kartleggingen og vurderingen av de mest fremtredende risikoområdene bygger på flere års arbeid med å integrere bærekraft og ansvarlighet i konsernet.

Vurderingene er nært knyttet til konsernets innsats med å analysere bærekraftsrisiko og konsernets påvirkning på bærekraftsforhold og vesentlighetsvurderinger i sammenheng med strategiarbeid og bærekraftsrapportering. Det sentrale for aktsomhetsvurderingene er imidlertid sannsynligheten for negativ påvirkning på menneskerettigheter og arbeidsforhold – og ikke risiko for konsernet, som er fokus i tradisjonell «due diligence» og risikostyring.

Forberedelsene til redegjørelsen om aktsomhetsvurderingene er også basert på gjennomgang av eksisterende forpliktelser, retningslinjer, rutiner, relevant praksis og en bred vurdering av mulige forbindelser til virksomhet som kan knyttes til risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, gjennom egen virksomhet og verdikjeden. Gjennomgangen har involvert relevante funksjoner som bærekraft, HR, risikostyring, compliance og innkjøp, samt oppfølging av heleide datterselskaper.

4.2 Overordnet risikovurdering og funn fra aktsomhetsvurderingene

Det aller meste av SpareBank 1 SR-Banks finansieringsvirksomhet og annen kjernevirksomhet er forbundet med lav risiko for å bli involvert i negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter. Som finanskonsern for Sør-Norge, der det meste av både vår egen aktivitet og våre bedriftskunders virksomhet er konsentrert i Norge, er den sosiale risikoen og spesifikt risiko for tilknytning til mulige menneskerettighetsbrudd generelt lav. Det betyr imidlertid ikke at temaet er uvesentlig. Selv om risiko for å forårsake og bidra til brudd er lav i finanssektoren, kan en finansinstitusjon i teorien få forbindelser til alle typer menneskerettighetsbrudd begått av andre gjennom finansiering og andre tjenester.

Vi er oppmerksomme på flere viktige tema som er relevante for oss som finanskonsern og som vi har søkelys på gjennom våre aktsomhetsvurderinger:

- Likestilling og mangfold – både med hensyn til egen virksomhet, tilknyttet virksomhet og som del av forventninger til forretningsforbindelser.
- Kunders personvern.
- Bransjer i vår portefølje som er eksponert for økonomisk kriminalitet, der også risikoen for sosial dumping og ulike former for tvangsarbeid er til stede i leverandørkjeden.
- Bransjer i vår portefølje med betydelige deler av leverandørkjeden utenfor Europa, der enten

produksjonsledd og/eller råvareledd kan ha forhøyet risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter og standarder for anstendige arbeidsforhold.

- ESG-kriterier for fondsforvalterne vi har distribusjonsavtale med som omfatter internasjonale standarder for menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.
- Særlig fokus på bransjer med høy risiko for mulig negativ påvirkning på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i leverandørkjeden i våre innkjøp.

I 2022 ble det rapportert om personvernhendelser til Datatilsynet som ble håndtert gjennom etablerte rutiner på dette området. Utover dette ble det ikke avdekket direkte forbindelser til faktisk negativ påvirkning knyttet til aktiviteter, produkter eller tjenester gjennom forretningsforbindelser. Det trenger ikke bety at brudd ikke har funnet sted, men våre prosedyrer for ESG-risikovurderinger og risikohåndtering, som inngår i de samlede aktsomhetsvurderingene, har ikke avdekket hendelser eller informasjon om alvorlig risiko med direkte forbindelser til SpareBank 1 SR-Bank.

4.2.1 Nye utfordringer

Aktsomhetsvurderingene peker også på nye utfordringer som vil kreve økt oppmerksomhet for finanssektoren i tiden fremover, i tillegg til ovenfornevnte temaer:

- Iboende risiko ved digitale løsninger og kunstig intelligens (AI), som kan påvirke lik tilgang til finansiering og finansielle tjenester, med særlig fokus på risiko for utilsiktet diskriminering og sårbare grupper.
- Den sosiale risikoen i verdikjedene til grønn energi og teknologi, der det er troverdige rapporter om forhold som involverer alvorlige menneskerettighetsbrudd både i produsentledd (f.eks. underleverandører av komponenter til solceller) og råvareledd (svært mange av de kritiske «omstillingsmineralene» utvinnes i regioner der risiko for menneskerettighetsbrudd både for arbeidere og lokalsamfunn er forhøyet).
- Behovet for å ta hensyn til den sosiale dimensjonen av det grønne skiftet, som også innebærer en rettferdig omstilling («just transition»), der nettopp aktsomhetsvurderinger er et viktig verktøy for å identifisere og vurdere risiko for f.eks. arbeidstakere i sammenheng med nye energiløsninger og rettighetene til lokalsamfunn i forbindelse med utbygging av fornybar energi.
- Sammenhengen mellom menneskeskapte klimaendringer og negativ påvirkning på menneskerettighetene og velferden både til individer som rammes hardest av klimaendringer i dag og til fremtidige generasjoner.

4.2.2 Risikoområder identifisert i leverandørkjeden

Resultater av SpareBank 1-alliansens innkjøpssamarbeid

SpareBank 1 bankenes felles arbeid med leverandøroppfølging innen bærekraft gjennom Alliansseinnkjøp begynte i 2019 med en risikobasert kartlegging av 249 eksisterende leverandører. Denne gjennomgangen viste at 91 leverandører hadde noe eller økt risiko for negativ påvirkning på miljø, sosiale- og forretningsetiske forhold. I

2020 ble de 91 leverandørene fulgt opp, og 43 ble identifisert som aktuelle for ytterligere oppfølging i løpet av 2021-22.

De mest fremtredende risikoområdene med hensyn til miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet ble identifisert for hver av innkjøpskategoriene (se tabell under, risikoområder relatert til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er uthevet).

Prioritert hovedkategori	Identifiserte risikoområder for disse kategoriene som følges opp gjennom anskaffelsesprosessen
Møbler og inventar (prioritert kategori innen administrative anskaffelser)	• Miljøskadelige materialer og kjemikalier • Klimafotavtrykk • Avfallshåndtering • Sirkulær økonomi • Risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i leverandørkjeder • Etterlevelse av åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger
IT-hardware (prioritert kategori innen IT-relaterte anskaffelser)	• Forbindelse til konfliktmineraler på råvarenivå • Miljøskadelige materialer og kjemikalier • Avfallshåndtering • Sirkulær økonomi • Risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i leverandørkjeder • Etterlevelse av åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger
Største leverandører (volum) til kjernevirksomheten: IT-systemer og konsulenter	• Klimaavtrykk særlig relatert til: - <i>Energiforbruk knyttet til skytjenester/servere</i> - <i>Reisevirksomhet</i> • Sirkulær økonomi • Sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet i leverandørkjedene, herunder risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter • Etterlevelse av åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger

Med utgangspunkt i handlingsplanen for bærekraftig innkjøp fra 2021 og de identifiserte risikoområdene (tabellen over), ble det vurdert som formålstjenlig å gå i dybden på de enkelte leverandørkjedene fremfor å ta for seg bredden av porteføljen. Det innebar at 12 enkelt-leverandører innenfor følgende innkjøpsområder ble valgt ut og prioritert for oppfølging i 2021-2022:

- Kontormøbler
- IT-systemer
- IT-hardware
- Konsulent- og bemanningsselskaper

Innføringen av åpenhetsloven i 2022 gjorde videre at fokuset i oppfølgingen av de 12 leverandørene ble rettet mot leverandørenes arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egne leverandørkjeder. Oppfølgingen ble gjennomført som kombinasjon av skriftlige dybdeundersøkelser og 1:1 møter med leverandørene. For å danne et overordnet bilde av det samme hos øvrige leverandører ansett å være i høy risikokategori, ble det også igangsatt en breddeundersøkelse mot ytterligere 36 leverandører.

Gjennomgangen avdekket ingen konkrete tilfeller av negativ påvirkning på miljø, mennesker og økonomi som involverte SpareBank 1-alliansens leverandører, og ingen kontrakter med leverandører ble terminert eller suspendert på grunn av bærekraftsrelaterte forhold.

Evalueringen av leverandørenes bærekraftsrelaterte risikoeksponering og risikohåndtering fokuserte på:

- Mål og strategier for bærekraftsarbeidet
- Prosesser for leverandøroppfølging
- Praktisk oppfølging av egne leverandører, inkludert evt. Funn av faktisk risiko
- Arbeidet med åpenhetsloven

Funn ved første kontakt:

- Alle leverandørene hadde mål og strategier på plass
- De fleste hadde prosesser for leverandøroppfølging
- Færre la frem handlingsplaner/funn av faktisk risiko på lett tilgjengelig måte
- De fleste arbeidet med åpenhetsloven, mens noen var lite eller helt ukjente med loven

Resultat etter oppfølging:

- Betydelig forbedring i arbeidet med åpenhetsloven for flere leverandører
- Flere styrket sin praktiske leverandøroppfølging
- Flere leverandører meldte at oppfølgingen ga dem kunnskap og motivasjon til å arbeide med bærekraft

Resultatene fra dybdeundersøkelsene er presentert i tabellen under.

Måleparameter for 12 leverandører	Mål: alle svarer tilfredsstillende	Resultat ved undersøkelse	Resultat etter avtalt forbedring
Mål og strategier for bærekraft	12	11	12
Prosess for leverandøroppfølging	12	10	12
Praktisk leverandøroppfølging	12	8	12
Igang satt arbeid med åpenhetsloven	12	6	12

Tabellen under viser resultatene fra breddeundersøkelsen.

Nr.	Spørsmål	Svar		
		JA	NEI	DELVIS
1	Har dere strategi og mål for selskapets bærekraftsarbeid?	17	1	NA
2	Har dere etablert en prosess for bærekraftoppfølging av selskapets underleverandører, inkludert rutine for avvikshåndtering?	13	5	NA
3	Gjelder åpenhetsloven for din virksomhet?	17	1	NA
4	Har dere utført aktsomhetsvurdering i henhold til åpenhetsloven?	3	7	8

Leverandøroppfølging 2019-2022 oppsummert

Måleparameter 249 eksisterende leverandører	Mål	Resultat			
		2019	2020	2021	2022
Risikovurdering av leverandører	249	249			
Oppfølging av leverandører med økt risiko	91	16	91		
Leverandører for ytterligere oppfølging	43 (48)				
Dybdeundersøkelser, antall leverandører	12			6	12
Leverandører med avtalt forbedring	n/a				6
Leverandører med oppsagt avtale	0				0
Breddeundersøkelse, leverandører som svarte	36				18

Det har også vært søkelys på aktsomhetsvurderinger for leverandørkjeden til profilartikler, et område som generelt kan ha forhøyet risiko med hensyn til risiko for arbeidstakere i produsentland, i stor grad i Asia. SpareBank 1-alliansen har krav om bærekraftige profilartikler i felles avtaleverk. Hovedleverandør av profilartikler, Strømmes AS, jobber systematisk med sporbarhet og aktsomhetsvurderinger for sin leverandørkjede med hensyn til risiko for menneskerettigheter og negativ miljøpåvirkning, blant annet basert på veiledning fra initiativ for Etisk Handel.

Risikovurderinger for lokale innkjøp

Parallelt med risikovurderingene i regi av SpareBank 1 Utvikling, gjennomførte SpareBank 1 SR-Bank i 2019 egne risikovurderinger og oppfølging av våre egne lokale leverandører av renhold- og kantinetjenester. Det ble ikke avdekket negativ påvirkning eller risiko for brudd på standarder for miljø, sosiale forhold (inkludert arbeidsmiljø, likestilling og arbeidstakerrettigheter) og etisk forretningsvirksomhet. Ingen nye leverandører ble vurdert for bærekraftsrelaterte forhold i 2022. I løpet av 2023 vil også

andre forretningspartnere der det kan være forhøyet risiko bli fulgt opp. Dette vil omfatte byggeprosjekter med tilknytning til SpareBank 1 SR-Banks egne bygg og kontorer.

EiendomsMegler 1 SR-Eiendom og SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner har kartlagt og vurdert egne leverandører utover de som er felles gjennom konsernet. SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner har fulgt opp en leverandør av fakturatjenester, der det har blitt identifisert en underleverandør med aktivitet i land med høy risiko. Oppfølging har blitt igangsatt for å sikre dokumentasjon på at risiko knyttet til brudd på internasjonale standarder er håndtert. Utover dette har det ikke blitt avdekket leverandører med forhøyet risiko. Selv om risiko generelt er lav for EiendomsMegler 1 SR-Eiendom og SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner, og ingen negativ påvirkning har blitt avdekket, styrkes innkjøpsprosessene i begge selskapene ved å integrere konsernets felles retningslinjer og fremgangsmåte for å sikre bærekraftige innkjøp, som inkluderer forventninger relatert til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

5. Håndtering av negativ påvirkning

5.1 Gjenoppretting som sentralt prinsipp

UNGP og OECD-retningslinjene understreker at håndtering av faktisk negativ påvirkning er en del av en virksomhets ansvar knyttet til respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Der en virksomhet selv har forårsaket eller bidratt til negativ påvirkning, er gjenoppretting eller å bidra til gjenoppretting helt sentralt. Dersom virksomheten ikke har forårsaket eller bidratt til negativ påvirkning, ligger ansvaret for gjenoppretting hos den som er direkte ansvarlig. Virksomheten kan likevel bidra positivt ved å forsøke å stanse og redusere skaden og bruke sin innflytelse overfor de direkte ansvarlige for å fremme gjenoppretting.

Det å gjenopprette er ikke en del av selve aktsomhetsvurderingene, men henger nært sammen med disse. En viktig funksjon for aktsomhetsvurderingene er nettopp å avdekke negativ påvirkning, som må følges opp. Det å arbeide med gjenoppretting av skader kan også styrke aktsomhetsvurderingene på sikt. Mekanismer for rapportering av bekymring eller klager, sammen med prosesser for gjenoppretting, kan bidra til informasjon om hvordan virksomheten og forretningsforbindelser påvirker enkeltmennesker, som igjen kan bidra til å forbedre systemene for å unngå negativ påvirkning og alvorlig risiko.

5.2 Våre mekanismer for bekymringsverdige forhold

SpareBank 1 SR-Bank er bevisst denne dimensjonen av ansvarlig virksomhet, som i praksis krever muligheter til å melde klager og bekymringer. Konsernet har ulike kanaler for rapportering av bekymringer og klager, som også omfatter potensielle saker av menneskerettslig karakter eller relatert til anstendige arbeidsforhold. Disse omfatter både interne og eksterne forhold. For det som gjelder vår egen virksomhet, er arbeidstakers rett til å varsle internt og eksternt i henhold til arbeidsmiljøloven et viktig aspekt.

Interne mekanismer inkluderer:

- Varslingsrutine i henhold til arbeidsmiljøloven.
- Konsernets system for rapportering av uønskede hendelser.
- Rutiner for rapportering av potensielle personvernbrudd.
- Fagforening.

SpareBank 1 SR-Bank har også egen mekanisme for å håndtere rapporter fra eksterne interessenter om mulige bekymringsverdige forhold, som kan ha forbindelser til konsernet.

I tillegg har vi opprettet kontaktskjema for henvendelser relatert til våre aktsomhetsvurderinger, i henhold til opplysningsplikten innført ved åpenhetsloven.

For øvrig har SpareBank 1 SR-Bank en egen kanal for kundeklager.

5.3 Håndtering av informasjon om bedriftskunders ansvarlighet

SpareBank 1 SR-Banks tilnærming til det å håndtere mulig og faktisk negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold omfatter også våre bedriftsengasjement. Standard for bærekraft i bedriftsmarked, som krever respekt for grunnleggende menneskerettigheter og internasjonale arbeidslivsstandards, understreker at dersom vi blir kjent med at noen av våre kunder opptre i konflikt med våre forventninger og oppfordringer, vil vi gå i dialog med kunden for å søke å få til forbedring. Dersom denne oppfølgingen ikke fører til forbedringer, vil vi stille tydelige forutsetninger for at banken viderefører engasjementet med kunden. I ytterste fall kan det vurderes å avslutte kundeforholdet. Når det gjelder føringer om å ikke gi lån, så følges disse opp konkret i vurdering av søknader om finansiering.

5.4 Leverandøroppfølging ved informasjon om brudd

Brudd på nasjonale og internasjonale standarder for bærekraft og ansvarlig næringsliv kan medføre avtalebrudd. Ved informasjon eller mistanke om faktiske brudd eller alvorlig risiko, gjennomføres dialog med leverandør for å undersøke og følge opp vurderingen. Dersom leverandører ikke retter opp identifiserte brudd, eller ved alvorlige brudd på internasjonale standarder, vil det føre til heving av kontrakt.

6. Videre tiltak og planer

6.1 Kontinuerlig arbeid

Prosessene med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer dreier seg om et kontinuerlig arbeid, som alltid vil være i utvikling. Jevnlige vurderinger av både risiko og systemene for å håndtere eventuell negativ påvirkning og risikoområder er en viktig del av arbeidet som gjøres. Åpenhetslovens krav om årlig redegjørelse om aktsomhetsvurderingene er samtidig en mulighet for konsernet til å foreta jevnlig gjennomgang på overordnet nivå om hvordan konsernets virksomhet og forretningsforbindelser kan påvirke enkeltmennesker – og om styringsverktøyene og systemene for å forebygge og håndtere negativ påvirkning fungerer.

Som både åpenhetsloven og UNGP og OECD-retningslinjene krever, skal konsernets redegjørelse om aktsomhetsvurderingene oppdateres årlig og ellers ved vesentlige endringer i virksomhetens risikovurderinger.

Dialog med berørte parter står helt sentralt i UNGPs og OECD-retningslinjenes standard for aktsomhetsvurderinger. Der hvor aktsomhetsvurderinger avdekker negativ påvirkning eller vesentlig risiko for negativ påvirkning på individers rettigheter, vil dialog med berørte parter være avgjørende for å sikre meningsfull respons, med hensyn til forebygging og gjenoppretting dersom brudd faktisk har funnet sted.

6.2 Opplæring

Effektiv opplæring er en viktig del av arbeidet med å forankre ansvarlighet i virksomheten og bidra til økt oppmerksomhet og forståelse av hvordan menneskerettigheter kan påvirkes av virksomheten og verdikjedene virksomheten er en del av. Det er et praktisk tiltak som skal skape både forståelse for konsernets forpliktelser og ansvar og kompetanse til gjennomføring av effektive aktsomhetsvurderinger.

I løpet av 2023 styrkes konsernets arbeid med kompetanseheving innen bærekraft for alle ansatte. Sammen med fokus på klima og miljø er den sosiale dimensjonen en av pilarene i opplæringen. En egen modul om menneskerettigheter skal bidra til kunnskap om grunnleggende menneskerettigheter og temaene næringsliv og menneskerettigheter og finanssektorens rolle i denne sammenhengen. I tillegg får rådgivere for bedriftsmarked opplæring i åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger basert på UNGP og OECDs retningslinjer.

6.3 Praktisk bistand til bedrifters aktsomhetsvurderinger

SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner tilbyr bærekraftsrådgivning og støtte til ESG-arbeid for bedriftskunder. Veiledning om hvordan møte kravene i åpenhetsloven og bistand til både gjennomføring og design av aktsomhetsvurderinger er en del av rådgivningstjenestene.

I løpet av 2022 og første halvdel av 2023 hjalp ForretningsPartners bærekraftsavdeling bedrifter i en rekke bransjer, inkludert elektroimport, finans, industri, luftfart, matvare, næringseiendom, shipping, sjømat og topidrett. Dette resulterte blant annet i at mange selskaper fikk på plass egnet policy for grunnleggende menneskerettigheter og tydelige krav til leverandører, sammen med veiledning og støtte for å sikre faktisk implementering og sammenheng med øvrig innsats relatert til bærekraftig og ansvarlig virksomhet.

6.4 Dialog og samarbeid med andre aktører

Situasjonen for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i globale verdikjeder er en felles utfordring som ingen selskaper kan løse alene. Samtidig som enhver virksomhet må etterleve sitt ansvar for å respektere menneskerettigheter og gjennomføre aktsomhetsvurderinger for å unngå og håndtere negativ påvirkning i egen virksomhet og verdikjede, kreves det samarbeid på ulike nivåer.

Som finanskonsern med aktiviteter inn mot en rekke bransjer og store deler av næringslivet i Sør-Norge, har SpareBank 1 SR-Bank betydelig påvirkningskraft. Innsats for å sikre bedre ivaretagelse av menneskerettigheter er sentralt i arbeidet med bærekraftig utvikling og omstilling, der finanssektoren spiller en viktig rolle.

Sammen med de andre SpareBank 1 bankene samarbeider vi på flere områder innen bærekraft og samfunnsansvar. Bærekraftig innkjøp – der aktsomhetsvurderinger med hensyn til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er en sentral dimensjon – er et av satsningsområdene. Her kan vi sammen bruke vår felles innkjøpsmakt og innflytelse til å bidra positivt.

SpareBank 1 bankene har også samarbeidet for å utarbeide ny ESG-vurderingsmodell for kredittengasjement. Vi jobber videre sammen for å forbedre metodikken og implementering i praksis. Denne innsatsen vil kunne utgjøre et betydelig positivt bidrag til å fremme respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i verdikjedene til mange bedrifter i ulike bransjer.

En viktig oppgave for SpareBank 1 SR-Bank er nettopp å bidra til økt oppmerksomhet om åpenhetsloven og de internasjonale standardene den bygger på i dialog med bedriftskunder og andre forretningspartnere.

Dialog og samarbeid med andre finansaktører, bransjeorganisasjon, sivilsamfunn og myndigheter er også påkrevd i tiden fremover for å finne effektive løsninger som sikrer den sosiale dimensjonen i bærekraftig omstilling.

Gjennom engasjementet i for eksempel FUTURE-PROOF ønsker vi å bidra til dialog om utfordringer og løsninger for aktsomhetsvurderinger i norske bedrifters egen virksomhet og verdikjeder.

Dialog med en lang rekke interessenter er for øvrig en viktig komponent både for konsernets arbeid med bærekraft på strategisk nivå og i ulike deler av den praktiske gjennomføringen. Vesentlighetsanalyser med innspill fra både interne og eksterne interessenter – fra ansatte, kunder, investorer og leverandører til sivilsamfunnsorganisasjoner og andre samfunnsaktører – er sentrale verktøy for bærekraftsarbeidet. I tiden fremover forventer vi at arbeidet med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i verdikjeden vil bli stadig viktigere også hos våre interessenter og samarbeidspartnere.

Arbeidet med åpenhetsloven og de internasjonale standardene den bygger på må stå sentralt i den felles innsatsen som kreves. SpareBank 1 SR-Bank konsernet vil ta sin del av ansvaret.

Appendiks: Nøkkelreferanser

SpareBank 1 SR-Banks nettsider

- **Bærekraft**
sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft.html
- **Retningslinjer**
sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft/vare-retningslinjer-for-baerekraft.html
- **Åpenhetsloven**
sparebank1.no/nb/sr-bank/om-oss/baerekraft/Aapenhetsloven.html

Åpenhetsloven

- **Lovdata**
lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-99

Ledende internasjonale standarder og veiledning

- **FNs veiledende prinsipper for ansvarlig næringsliv og menneskerettigheter (UNGP)**
ohchr.org/en/publications/reference-publications/guiding-principles-business-and-human-rights
- **OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper (retningslinjene for ansvarlig næringsliv)**
mneguidelines.oecd.org/guidelines/
- **OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv**
responsiblebusiness.no/oecd-sektorveiledere/metoden-aktsomhetsvurdering/
- **OECDs veiledere for aktsomhetsvurderinger i finanssektoren**
responsiblebusiness.no/oecd-sektorveiledere/finans/
- **Veiledning for finanssektoren fra FNs Høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)**
ohchr.org/en/business-and-human-rights/financial-sector